

บทที่ 4

มาตรฐานอุตสาหกรรม

มาตรฐาน ISO

ประวัติของ ISO

ISO มีประวัติมานานกว่า 30 ปีแล้ว เกิดขึ้นเนื่องจากประเทศอุตสาหกรรมในประเทศยุโรปประสบปัญหาความแตกต่างกัน ของอุตสาหกรรมแต่ละประเทศ ทำให้สินค้าไม่สามารถใช้ร่วมกันได้แม้แต่ นี้อต สกรู และมาตรฐานที่แตกต่างกันเป็นประเทศอุตสาหกรรม เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน จึงได้ตกลงกันเพื่อกำหนดมาตรฐานร่วมกัน เพื่อใช้ในกลุ่มประเทศยุโรป

ปี ค.ศ.1950 ประเทศอังกฤษ ได้เริ่มที่จะกำหนดมาตรฐานขึ้นใช้

ปี ค.ศ. 1970 มาตรฐานที่กำหนดขึ้นนั้นได้นำมาใช้ในทางการก่อน โดยกระทรวง กลาโหม อังกฤษ ซึ่งรัฐแรกนำไปใช้กับอิเล็กทรอนิกส์และมาตรฐานทางการทหาร ซึ่งตอนนั้นยังไม่เรียกว่า ISO

ปี ค.ศ. 1979 เริ่มนำมาตรฐานมาใช้ในทางธุรกิจโดยเรียกมาตรฐานนั้นว่า BS หรือ BRITISH STANDARD

1 ม.ค. 1993 (1 ม.ค. 2536) กลุ่มประเทศยุโรปได้ประกาศเป็นทางการที่จะใช้ มาตรฐาน ISO เพื่อกำหนดมาตรฐานอุตสาหกรรม สำหรับสินค้าจากภายนอกกลุ่มยุโรปจำเป็นต้องผลิตจากโรงงานที่ได้มาตรฐาน ISO แต่ก็ยังมีกรณีขเว้นสำหรับสินค้าบางอย่าง แต่ในอนาคตสินค้าที่จะเข้าสู่ประเทศยุโรปต้องผลิตจากโรงงานที่ได้มาตรฐาน ISO และประเทศอื่นๆ ทั่วโลกก็เริ่มจะนำ ISO มาเป็นตัวกำหนดมาตรฐานเช่นกัน

มาตรฐานของ ISO 9000 คืออะไร

องค์กรระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน (ISO) ได้นำมาตรฐานสหราชอาณาจักร BS 5750 มาจัดเป็นมาตรฐานระหว่างประเทศ คือ ISO 9000 SERIES : QUALITY SYSTEM นอกจากกลุ่มประชาคมยุโรป นำไปใช้เป็นมาตรฐานของกลุ่มแล้วบุันประเทศต่างๆ ทั่วโลกก็นำมาใช้เป็นมาตรฐานของนอย่างแพร่หลาย

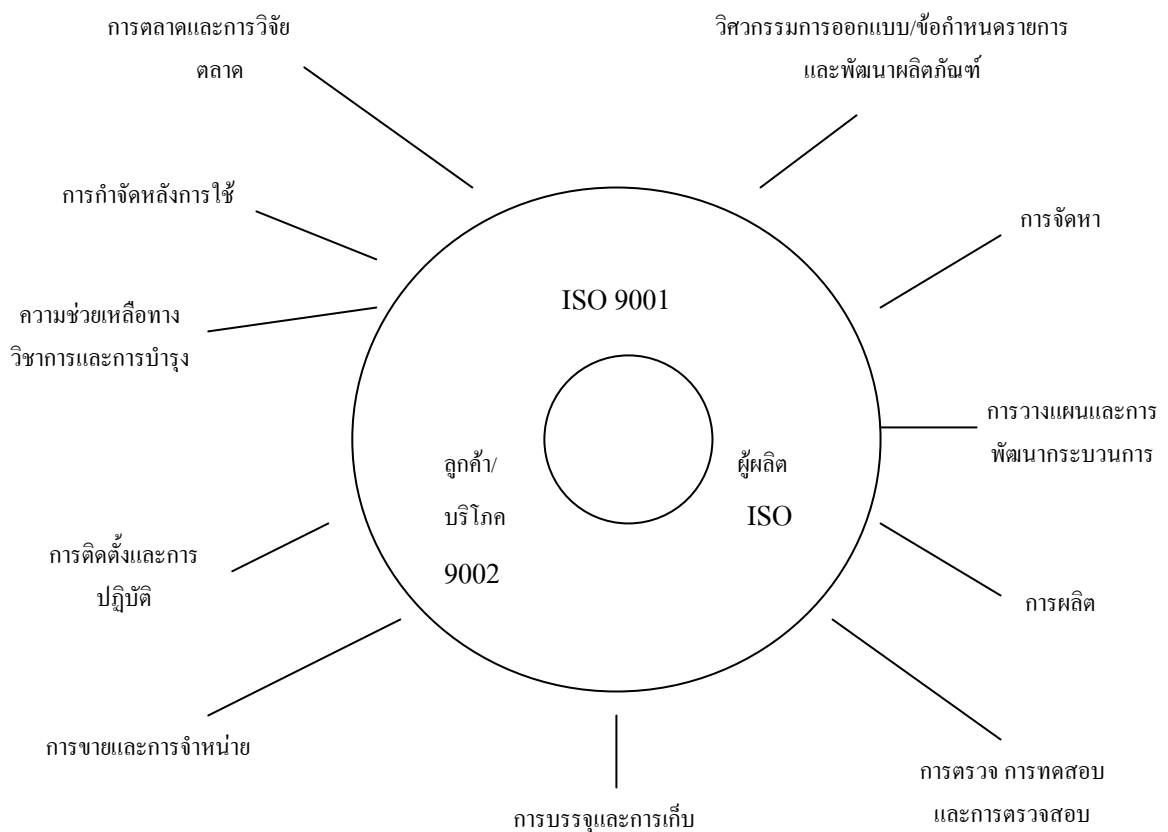
ISO 9000 SERIES หรืออรรถรมมาตรฐาน มอก. 9000 เป็นมาตรฐานที่รวมถึงระบบทั้งหมดขององค์กรหรือ โรงงาน ตั้งแต่การจัดองค์กรบริหาร การผลิต และการให้บริการ กำหนดแบบในการประกันคุณภาพไว้ 3 แบบ คือ

มอก. 9001 แบบประกันคุณภาพในการออกแบบ/พัฒนาการผลิตติดตั้งและการบริการ มาตรฐานนี้เหมาะสำหรับผู้ส่งมอบ (SUPPLIER) ที่มีการกำหนดในข้อตกลงให้มีการออกแบบ และ กำหนดคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ในรูปแบบสมรรถนะ เพื่อป้องกันการไม่เป็นไปข้อกำหนดคุณภาพ กับคู่ค้าในขั้นตอนต่างๆ ตั้งแต่การออกแบบ จนถึงการบริหาร

มอก. 9002 แบบการประกันคุณภาพ ในการผลิตและการติดตั้ง เหมาะสำหรับบริษัทที่ทำ หน้าที่ผลิตสินค้าให้ ได้ตามแบบที่ได้มีการกำหนดไว้แล้วเท่านั้น

มอก. 9003 แบบการคุณภาพในการตรวจ และทดสอบขั้นสุดท้าย สำหรับผู้ส่งมอบที่ ต้องการแสดงให้เห็นว่าตนมีความสามารถในการตรวจ และการทดสอบผลิตภัณฑ์ที่ส่งมอบ นอกจากนั้นเพื่อให้การดำเนินการรับรองคุณภาพเป็นไปด้วยดี ISO ยังได้มีการกำหนดคุณสมบัติ ของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการรับรองหลักเกณฑ์และวิธีการรับรอง ตลอดจนคุณสมบัติของ ผู้ตรวจประเมินระบบคุณภาพด้วย ซึ่งสำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรม (สมอ.) ได้จัดการฝึกอบรม และออกใบรับรองผู้ตรวจประเมินไปแล้วจำนวนหนึ่ง ซึ่งผู้ประเมินเหล่านี้จะทำหน้าที่ช่วยเหลือ สมอ. ในการตรวจประเมินโรงงานต่างๆ ที่ส่งคำขอมาตรฐานเข้ามา ปัจจุบันมีผู้ตรวจประเมินทั้งสิ้น ประมาณ 40 คน

ขั้นตอนการดำเนินงาน ISO 9000

บริษัทได้มาตรฐาน มอก. 9000 แล้วจะได้รับการตรวจสอบปีละ 2 ครั้ง และจะมาตรวจสอบครั้งใหญ่อีก 3 ปีต่อครั้ง หากไม่เป็นไปตามมาตรฐานจะถูกระงับใบรับรอง

ประเด็นสำคัญที่จำเป็นต้องรับรองมาตรฐาน ISO

1) เป็นแนวทางจะเข้าตลาดยุโรป ตลาดร่วมยุโรป (European Community) ดังนั้นจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่บริษัทอุตสาหกรรมในประเทศไทยจำเป็นต้องมีการรับรอง ISO 9000 ก่อนที่จะส่งสินค้าไปขายในตลาดยุโรป

ดังนั้นจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่บริษัทอุตสาหกรรมในประเทศไทยจำเป็นต้องมีการรับรอง ISO 9000 เสียก่อนที่จะค้าขายในตลาดร่วมยุโรป

2) ลูกค้าจะจงใจในบางประเทศ บริษัทลูกค้าจะระบุว่าบริษัทผู้ขายจำเป็นต้องได้รับการรองรับ ISO 9000 เสียก่อนจึงจะค้าขายกันได้

3) สร้างภาพพจน์ที่ดี บริษัทสามารถสร้างภาพพจน์ที่ดีกว่า บริษัทจึงเป็นที่ยอมรับระหว่างประเทศในเรื่องคุณภาพ

4) ทำให้ระบบการดำเนินงานมั่นคงขึ้น เนื่องจาก ISO 9000 เป็นระบบที่ใช้บันทึกหลักฐานการดำเนินงานมีคู่มือประกอบ จึงทำให้การดำเนินงานของบริษัทเป็นระบบมากขึ้น ไม่ขึ้นกับตัวบุคคล

5) ลดต้นทุนการผลิตเนื่องจากการทำงานเป็นระบบพร้อมทั้งมีเอกสาร และคู่มือในการดำเนินงานต่าง ๆ แลหลักฐานในการตรวจสอบคุณภาพอยู่เสมอ

6) เพิ่มขวัญและกำลังใจให้กับพนักงาน เนื่องจากระบบ ISO 9000 ระบุว่าจำเป็นต้องมีการฝึกอบรมพนักงานอยู่เสมอ เพื่อให้มีสมรรถภาพในการผลิตสินค้าเพื่อให้ได้คุณภาพมาตรฐาน การฝึกอบรมจำเป็นต้องทำเป็นประจำ ยังผลให้พนักงานมีประสิทธิภาพสูงและขวัญกำลังใจดี นอกจากนี้ยังเพิ่มทัศนคติที่ดีของการทำงานเป็นทีมอีกด้วย

7) ลดเวลาในการตรวจสอบของบริษัทผู้ซื้อเนื่องจากการได้รับการรองรับ ISO 9000 การตรวจสอบจากผู้ซื้อจึงไม่จำเป็น เวลาในการตรวจสอบจึงลดลง

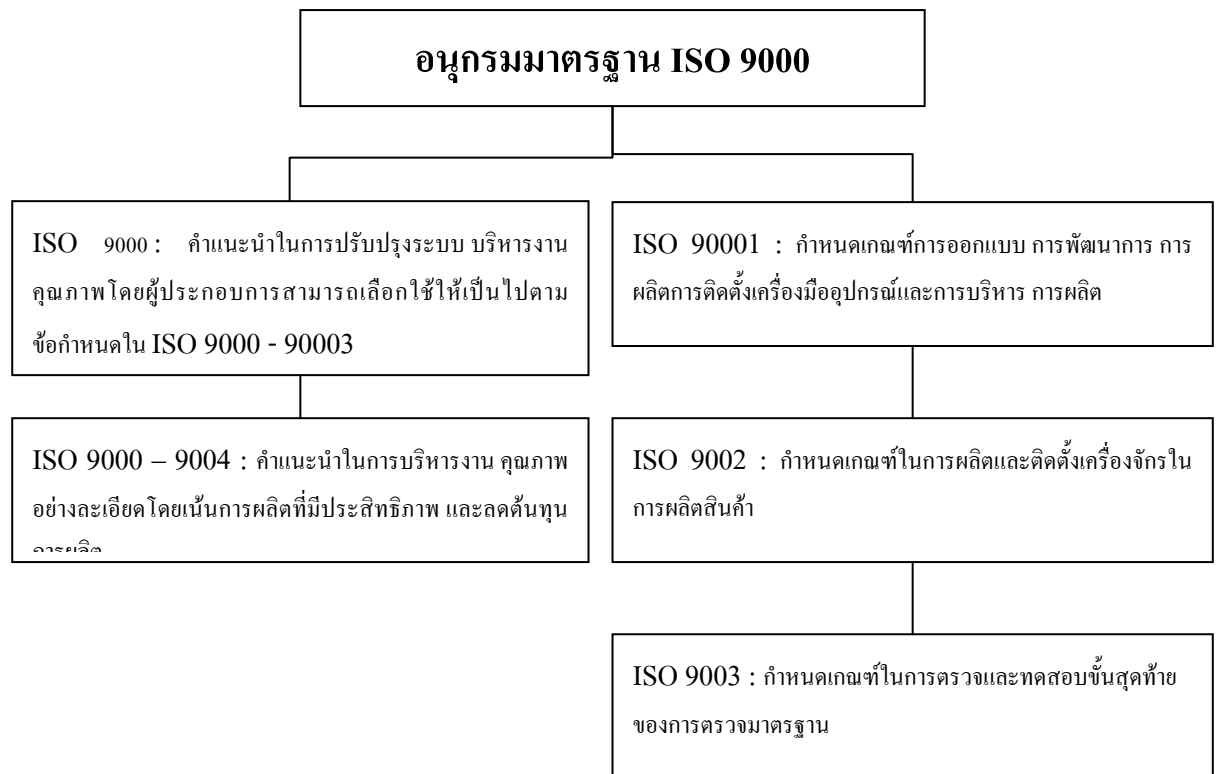
8) ลูกค้าพอใจ ถึงแม้ว่าข้อนี้จะเป็นข้อสุดท้าย แต่สำคัญไม่น้อยไปกว่าข้ออื่นๆ เลย เพราะการที่บริษัทได้รับรองมาตรฐาน ISO 9000 ซึ่งมีการระบุถึงการตอบสนองของลูกค้า เมื่อบริษัทมีปัญหาก็จะต้องแก้ปัญหาของลูกค้าเหล่านี้ให้ได้ ดังนั้นลูกค้าส่วนใหญ่จึงพอใจมากกว่าเมื่อบริษัทได้รับรอง ISO 9000 แล้ว

ประโยชน์ที่ได้รับจากการรับรอง ISO 9000

1) ลูกค้า

- 1.1 ได้รับความเชื่อมั่นที่ว่าสินค้าและบริการที่ได้รับรอนั้นมีคุณภาพตามที่ต้องการ
- 1.2 ได้รับความสะดวก และประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายที่ไม่ต้องตรวจสินค้าซ้ำ(Resceen)
- 2) ผู้ประกอบการได้ประโยชน์คือ
 - 2.1 ยอดขายส่วนแบ่งตลาดจะเพิ่มมากขึ้น เพราะสินค้าบริการเป็นที่ยอมรับของลูกค้าลูกค้าพอใจ
 - 2.2 องค์กรเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ เพราะใช้ระบบบริหารงานคุณภาพที่เป็นมาตรฐานระหว่างประเทศ และทำให้บริษัทเป็นที่น่าเชื่อถือ
 - 2.3 สินค้าและบริการจะไม่ถูกกีดกันทางการค้าโดยเฉพาะตลาดร่วมยุโรป
 - 2.4 เสริมสร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับองค์กร และสามารถใช้อ้างอิงในการเปิดตลาดใหม่ ทำให้มีความได้เปรียบในเชิงการค้า
 - 2.5 เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ลดต้นทุนการผลิตและของเสียจากกระบวนการผลิต
 - 2.6 ลดเวลาและค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบจากบริษัทผู้ซื้อ
 - 2.7 ปรับปรุงและพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีของบริษัทกับลูกค้าและส่งมอบวัตถุดิบ
- 3) พนักงานภายในองค์กร
 - 3.1 ความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน เพราะมีแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐาน
 - 3.2 มีการกำหนดความรับผิดชอบที่แน่นอน ทำให้การทำงานง่ายไม่ซ้ำซ้อน
 - 3.3 สภาพการทำงานที่ดี เพราะมีการปฏิบัติที่แน่นอนสม่ำเสมอ
 - 3.4 สร้างความต่อเนื่องเมื่อมีการโยกย้ายเปลี่ยนแปลง
 - 3.5 สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานที่ดีต่อพนักงาน
 - 3.6 เกิดความภาคภูมิใจ ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม
 - 3.7 ทำให้พนักงานเรียนรู้ พัฒนาความสามารถเพิ่มมากขึ้น

แผนผังอนุกรมมาตรฐาน ISO 9000

แม้ว่าการปรับปรุงขึ้นก่อนผลิตให้มีมาตรฐานตามที่ ISO 9000 กำหนด จะมีผลให้ผู้ประกอบการแต่ละรายต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเพิ่มขึ้น แต่ผลประโยชน์จากการได้รับใบรับรองมาตรฐานนอกจากจะสร้างผลงานที่ดีในระยะยาวแก่ผู้ประกอบการไทยให้สามารถขยายตลาดสินค้าและบริการในต่างประเทศ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป ได้สะดวกขึ้นแล้ว ยังเป็นการสร้างภาพพจน์ที่ดีต่อผลิตภัณฑ์ และผู้ประกอบการในสายตาของผู้บริโภคอีกด้วย ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดในกรณีนี้คือ สับประรดกระป๋อง น้ำสับประรดกระป๋อง ผักและผลไม้กระป๋อง สินค้าไม่เป็นที่ยอมรับของประเทศผู้นำเข้า และมักมีสารพิษที่เกิดจากกระบวนการผลิตในขั้นตอนการคัดสรรวัตถุดิบจนเป็นผลไม่ทำให้สินค้าเหล่านี้ถูกกีดกัน และตรวจสอบอย่างเข้มงวด กลายเป็นสินค้าที่มีแนวโน้มการส่งออกสดใส ซึ่งเป็นผลมาจากการปรับปรุงสินค้า และขั้นตอนการผลิตของโรงงานอย่างต่อเนื่องตามมาตรฐาน ISO ในช่วงเวลาผ่านมานั่นเอง

มาตรฐาน ISO 14000

หรือมาตรฐานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Management System : EMS) ถูกจัดทำขึ้นเพื่อปรับระดับการพัฒนาทางสิ่งแวดล้อมให้เท่าเทียมกันในระหว่างประเทศที่จะทำธุรกิจต่อกัน เพื่อแก้ปัญหามลพิษและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นภาระหน้าที่ของทุกประเทศในโลก มาตรฐานนี้จะกลายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการแข่งขันระหว่างประเทศ เช่นเดียวกับมาตรฐาน ISO 9000 ที่ได้รับการกำหนดไว้ก่อนหน้านี้แล้วทั้งนี้ ISO 14000 มีแนวคิดหลัก 2 ประการ คือ จะไม่ปล่อยของเสียไปสู่สิ่งแวดล้อมและจะไม่ใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมของโลกอย่างฟุ่มเฟือย

สำหรับผลกระทบที่เกิดขึ้น คาดว่าจะส่งผลในผู้ผลิตในอุตสาหกรรมต่างๆ ต้องปรับตัวไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับการ ปูนซีเมนต์ สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม เครื่องหนัง ผลิตภัณฑ์จากไม้ กระดาษและผลิตภัณฑ์เครื่องใช้สำนักงาน เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องใช้ไฟฟ้า และเครื่องมือสื่อสาร เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากในกระบวนการผลิตสินค้าเหล่านี้ จำเป็นต้องใช้สารเคมีบางชนิด เช่น ในการผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม้ และเครื่องหนัง จำเป็นต้องใช้สาร PCP เพื่อป้องกันการเสื่อมคุณภาพของสินค้า ซึ่งสารดังกล่าวจะเป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตในแหล่งน้ำ หรือสารเอโซ (AZO) ซึ่งเป็นสารที่อยู่ในส่วนผสมของขั้นตอนการย้อมผ้าในอุตสาหกรรมสิ่งทอ และโรงงานมักจะปล่อยลงสู่น้ำลำคลอง รวมทั้งฝุ่นละอองที่ปนเปื้อนอยู่ในอากาศจากกระบวนการผลิตปูนซีเมนต์ เป็นต้น เหล่านี้ล้วนมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุฯ หารประเทศคู่ค้า ISO 14000 มาใช้เป็นเงื่อนไขในการเจรจาทางการค้า จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ประกอบการจะต้องทำการปรับปรุงและแก้ไขกระบวนการผลิต ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

สินค้าที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐาน ISO 9000 และ ISO 14000

สินค้าเกษตรอุตสาหกรรม	สินค้าอุตสาหกรรม
ผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูป - อาหารทะเลกระป๋อง - ผักและผลไม้กระป๋อง ขางและผลิตภัณฑ์ยาง ผลิตภัณฑ์ไม้	ปูนซีเมนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ ผลิตภัณฑ์โลหะ และอโลหะ สิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่ม เครื่องหนัง กระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ เฟอร์นิเจอร์และส่วนประกอบ ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม เคมีภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์พลาสติก เครื่องจักรและอุปกรณ์ เครื่องมือสื่อสาร ยานยนต์ จักรยานยนต์ จักรยาน และชิ้นส่วน

จากความพยายามของประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจในอันที่จะให้ประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทย ให้มีความสำคัญกับการปรับปรุงมาตรฐานสิ่งแวดล้อม และสิทธิแรงงานนับเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดีในอันที่จะ ทำให้ผลิตภัณฑ์หรือบริการนั้น เป็นไปตามที่ลูกค้าต้องการ อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการผลิตและการส่งมอบสินค้าที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการยอมรับจากตลาดจะส่งผลโดยทางอ้อมต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยให้ดีขึ้นด้วย อย่างไรก็ตาม การที่จะให้ประเทศกำลังพัฒนาปรับปรุงมาตรฐานในประเทศของคนไทยให้ดีขึ้นด้วย อย่างไรก็ตาม การที่จะให้ประเทศกำลังพัฒนาปรับปรุงมาตรฐานในประเทศของตนให้ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้นั้น จำเป็นต้องอาศัยเวลาและต้นทุนในการดำเนินงาน ดังนั้น เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ผู้ผลิตในอุตสาหกรรมทั้งขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับตัวทั้งทางด้านการผลิต และการบริหารให้มีทิศทางที่สอดคล้องกับระเบียบการค้าโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป

อนุกรมมาตรฐาน มอก. ISO 9000 แบ่งออกเป็น 5 ฉบับ

ได้แก่ ISO 9000, ISO 9001, ISO 9002, ISO 9004 โดยแต่ละฉบับมีเนื้อหาโดยสรุป คือ

1. ISO 9000 เป็นแนวทางในการเลือก และกรอบการเลือก และการใช้มาตรฐานชุดนี้ให้เหมาะสม โดยมีการแยกย่อยเป็น

ISO 9000-1 เป็นข้อแนะนำการเลือกใช้

ISO 9000-2 เป็นแนวทางทั่วไปในการเลือกและการประยุกต์ใช้มาตรฐานในชุดนี้ให้เหมาะสม

ISO 9000-3 เป็นแนวทางในการนำ ISO 9001 ไปพัฒนาประยุกต์ใช้

ISO 9000-4 เป็นการแนะนำการจัดการที่นำเชื่อถือ

2. ISO 9001 เป็นมาตรฐานระบบคุณภาพซึ่งกำกับดูแลทั้งการออกแบบและพัฒนา การผลิต การติดตั้ง และการบริการ

3. ISO 9002 เป็นมาตรฐานระบบคุณภาพซึ่งกำกับดูแลทั้งเฉพาะการผลิต การติดตั้ง และการบริการ

4. ISO 9003 เป็นมาตรฐานระบบคุณภาพซึ่งกำกับดูแลเรื่องการตรวจสอบ และการทดสอบขั้นสุดท้าย

5. ISO 9004 เป็นแนวทางในการบริหารงานคุณภาพเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเป็นข้อแนะนำในการจัดการในระบบคุณภาพ ซึ่งมีการกำหนดย่อยในแต่ละประเภทธุรกิจ

ISO 9004-1 ข้อแนะนำการใช้มาตรฐาน

ISO 9004-2 ข้อเสนอแนะใช้สำหรับธุรกิจ

ISO 9004-3 ข้อเสนอแนะกระบวนการผลิต เป็นต้น

จากรายละเอียดข้างต้นจะเห็นได้ว่า มาตรฐานระบบคุณภาพที่ใช้เพื่อให้การรับรองนั้นมีด้วยกันเพียง 3 มาตรฐาน คือ ISO 9001 , ISO 9002 และ ISO 9003 ส่วน ISO 9000 เป็นข้อเสนอแนะให้ผู้ประกอบการเลือกว่าจะนำมาตรฐานใดไปใช้ให้เหมาะสมกับการดำเนินงานขององค์กรของตน โดยใช้ ISO 9004 เป็นแนวทางในการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ

ด้วยเนื้อหาโดยสรุปข้างต้น จึงเป็นเรื่องยากที่จะเข้าใจมาตรฐานทั้ง 3 รวมทั้งยากที่จะแยกให้เห็นความแตกต่าง จึงได้นำตาราง “ข้อกำหนดในระบบคุณภาพ” มาแสดงเพื่อประกอบให้เห็นภาพชัดเจนขึ้น

จากตารางจะเห็นได้ว่าการจัดทำระบบคุณภาพตามมาตรฐาน ISO 9001 นั้นจะต้องนำข้อกำหนดทั้ง 20 ข้อมาใช้ ส่วนมาตรฐาน ISO 9002 จะไม่ครอบคลุมในเรื่องการออกแบบ จึงมีข้อกำหนดเพียง 19 ข้อ และ ISO 9003 จะไม่ครอบคลุมเรื่องการออกแบบ การจัดซื้อ การควบคุมกระบวนการและการบริการ ดังนั้นข้อกำหนด ISO 9003 จึงมี 16 ข้อ

ตารางคุณภาพตามมาตรฐาน ISO

ข้อกำหนดในระบบคุณภาพ			
ข้อกำหนด	ISO 9001	ISO 9002	ISO 9003
1. ความรับผิดชอบด้านการบริหาร	/	/	/
2. ระบบคุณภาพ	/	/	/
3. การทบทวนข้อตกลง	/	/	/
4. การควบคุมการออกแบบ	/		
5. การควบคุมเอกสารและข้อมูล	/	/	/
6. การจัดซื้อ	/	/	/
7. การควบคุมผลิตภัณฑ์ที่ส่งมอบโดยลูกค้า	/	/	/
8. การซัพพอร์ตและการสอบกลับได้ของผลิตภัณฑ์	/	/	/
9. การควบคุมกระบวนการ	/	/	/
10. การตรวจสอบและการทดสอบ	/	/	/
11. การควบคุมเครื่องตรวจสอบ เครื่องวัด และเครื่องทดสอบ	/	/	/
12. สถานะการตรวจสอบและทดสอบ	/	/	/
13. การควบคุมผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นไปตาม	/	/	/

14. การปฏิบัติการแก้ไขและป้องกัน	/	/	/
15. การเคลื่อนย้าย การเก็บ การบรรจุ การเก็บรักษา และการส่งมอบ	/	/	/
16. การบันทึกคุณภาพ	/	/	/
17. การตรวจติดตามคุณภาพภายใน	/	/	/
18. การฝึกอบรม	/	/	/
19. การบริการ	/	/	
20. กลวิธีทางสถิติ	/	/	/

มาตรฐานแรงงานไทย

ความรับผิดชอบทางสังคมของธุรกิจไทย

1. บทนำ

ในกระแสโลกปัจจุบัน การแข่งขันทางการค้าทวีความรุนแรงมากขึ้น การแข่งขันด้วยกันด้วยราคาและคุณภาพของสินค้ายังไม่เพียงพอ ผู้ผลิตสินค้าควรคำนึงถึงความต้องการของผู้บริโภคและผู้ซื้อซึ่งให้ความสำคัญเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม

ปัจจุบันกลุ่มเอกชนของประเทศตะวันตกที่พัฒนาแล้วได้นำมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศ มาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคม มาตรฐานทางจริยธรรม และมาตรฐานอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันมากำหนดเป็นเงื่อนไขทางการค้าในลักษณะธุรกิจต่อธุรกิจหรือระหว่างผู้ซื้อต่อผู้ขาย ซึ่งหากไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานต่าง ๆ ดังกล่าว จะก่อให้เกิดอุปสรรคทางการค้าที่มีผลกระทบต่อเสถียรภาพแก่สถานประกอบการและแรงงานที่เกี่ยวข้อง

แรงงานเป็นบุคลากรที่มีคุณค่าและสำคัญยิ่งของประเทศ ในฐานะเป็นผู้สร้างผลผลิตที่ตอบสนองความต้องการของสังคมอย่างต่อเนื่องเสมอมา การมีระบบการจัดการแรงงานที่ดีจะทำให้แรงงานได้รับการคุ้มครองและการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม เป็นผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพ และนำมาซึ่งความสงบสุขในสังคม ตลอดจนการพัฒนาเศรษฐกิจที่ก้าวหน้ายิ่งขึ้น ดังนั้น เพื่อให้มีบรรทัดฐานการปฏิบัติต่อแรงงานที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม อันนำไปสู่การส่งเสริมโอกาสการแข่งขันของธุรกิจไทย และยกระดับคุณภาพชีวิตแรงงาน กระทรวงแรงงาน โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ร่วมกับองค์กรนายจ้าง องค์กรลูกจ้าง องค์กรพัฒนาเอกชน หน่วยงานราชการต่าง ๆ และสถาบันการศึกษา

จึงได้สร้างมาตรฐานความรับผิดชอบทางสังคมของธุรกิจไทยขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1) ให้สถานประกอบการใช้เป็นแนวทางปฏิบัติต่อแรงงานด้วยความสมัครใจ โดยนำสาระแห่งมาตรฐานนี้ไปกำหนดเป็นนโยบาย และมีการจัดการให้เป็นไปตามนโยบาย

2) ใช้เป็นเกณฑ์พิจารณาให้การรับรองแก่สถานประกอบการที่นำมาตรฐานนี้ไปปฏิบัติตามมาตรฐานความรับผิดชอบทางสังคมของธุรกิจไทย จัดทำขึ้นตามกรอบของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บทบัญญัติของกฎหมายแรงงานที่ว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน สวัสดิการแรงงาน แรงงานสัมพันธ์ และความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน ตลอดจนอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ และองค์การสหประชาชาติ ทั้งนี้ เนื้อหาจะครอบคลุมไปถึงข้อกำหนดด้านแรงงานที่ประกาศใช้โดยองค์การต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

2. ขอบเขตและการนำไปใช้

2.1 ข้อกำหนดแห่งมาตรฐานนี้ จะระบุถึงการจัดการและการปฏิบัติต่อแรงงานของสถานประกอบการตามข้อบังคับของกฎหมายแรงงานเป็นหลัก และให้ปฏิบัติเพิ่มเติมตามข้อกำหนดมาตรฐานแรงงานอื่น ๆ

2.2 ข้อกำหนดแห่งมาตรฐานนี้สามารถนำไปใช้ได้กับสถานประกอบการทุกประเภทและขนาด

3. เอกสารอ้างอิง

3.1 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

3.2 พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518

3.3 อนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 29 87 98 100 105 111 135 138 155 164 177 และฉบับที่ 182 รวมทั้งข้อเสนอขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 146 และ 164

3.4 ปฏิญญาไตรภาคีว่าด้วยหลักการที่เกี่ยวข้องกับกิจการบริษัทข้ามชาติและนโยบายทางสังคมขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO Tripartite Declaration of Principles Concerning Multinational Enterprises and Social Policy, 2000)

3.5 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ (UN Universal Declaration of Human Rights, 1948)

3.6 อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบขององค์การสหประชาชาติ (UN Convention on the Elimination of ALL Form of Discrimination Against Woman, 1979)

3.7 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กขององค์การสหประชาชาติ (UN Convention on the Rights of the Child, 1989)

3.8 มาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคม 8000 (Social Accountability 8000/SA 8000)

3.9 ระบบการจัดการคุณภาพ (ISO 9001-2000) (Quality Management system Requirements)

4. บทนิยาม

4.1 การใช้แรงงานบังคับ หมายถึง การว่าจ้าง การกำหนดเงื่อนไขการว่าจ้างหรือการมอบหมายให้บุคคลทำงาน โดยบุคคลนั้นไม่สมัครใจ ทั้งนี้ จะด้วยอาศัยวิธีการหรืออ้างเหตุเพื่อการลงโทษ การหักหนี้ การข่มขู่ การเก็บยึดบัตรประจำตัวหรือหลักฐานประจำตัว หรือวิธีอื่นใดก็ตาม

4.2 กฎหมายแรงงาน หมายถึง กฎหมายด้านคุ้มครองแรงงาน สวัสดิการแรงงาน แรงงานสัมพันธ์ และความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน

4.3 แรงงานเด็ก หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์

4.4 คุณภาพชีวิต หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ที่ดีของลูกจ้างอันทำให้ลูกจ้างมีความสมบูรณ์ทางร่างกาย อารมณ์และจิตใจ รวมทั้งอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

4.5 คุ้มครองแรงงาน หมายถึง ความคุ้มครองลูกจ้างในสถานประกอบกิจการในด้านสภาพการจ้าง สภาพการทำงาน สวัสดิการ และความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน

4.6 ความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน หมายถึง การกระทำหรือสภาพการทำงานซึ่งปลอดจากเหตุอันจะทำให้เกิดการประสบอันตราย การเจ็บป่วยอันเนื่องมาจากการทำงานต่อลูกจ้างหรือความเดือดร้อนรำคาญเนื่องมาจากการทำงานหรือเกี่ยวกับการทำงาน

4.7 สถานประกอบกิจการ หมายถึง องค์กรหรือหน่วยธุรกิจที่รับผิดชอบในการปฏิบัติตามข้อกำหนดของมาตรฐานนี้ รวมถึงบุคลากรฝ่ายบริหาร และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.8 มาตรฐานแรงงาน หมายถึง กฎเกณฑ์หรือข้อกำหนดต่าง ๆ ในเรื่องการใช้แรงงานในขอบเขตของมาตรฐานสากล กฎหมายแรงงาน และ ข้อกำหนดของมาตรฐานนี้

4.9 ระบบการจัดการ หมายถึง นโยบาย แผนงาน ขั้นตอน วิธีปฏิบัติ การดำเนินงาน การควบคุม ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ บุคลากร ทรัพยากรต่างๆ ในองค์กรที่มีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกัน เพื่อให้ข้อกำหนดมาตรฐานนี้ได้รับการปฏิบัติอย่างครบถ้วน

4.10 ผู้ส่งมอบหรือผู้รับเหมาช่วง หมายถึง บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลซึ่งได้ตกลงรับที่จะจัดหาสินค้าหรือบริการ หรือรับที่จะดำเนินการในงานบางส่วนหรือทั้งหมด แล้วแต่กรณี ให้แก่ผู้ประกอบการ ทั้งนี้ไม่ว่าจะรับเหมาช่วงกี่ช่วงก็ตาม

4.11 การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง หมายถึง กระบวนการในการวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติ และทบทวน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นและทันสมัย

5. ข้อกำหนด

5.1 ข้อกำหนดทั่วไป

5.1.1 สถานประกอบการต้องจัดทำระบบการจัดการเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อนำไปปฏิบัติ รักษาไว้ และปรับปรุงให้เกิดผลอย่างต่อเนื่อง

5.1.2 สถานประกอบการต้องจัดทำและรักษาไว้ซึ่งบันทึก เพื่อใช้เป็นหลักฐานว่าได้ดำเนินการสอดคล้องกับข้อกำหนดแห่งมาตรฐานนี้ และแสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลของระบบการจัดการ บันทึกต้องมีการชี้บ่งชัดเจน และสามารถเรียกใช้ได้ง่าย

ทั้งนี้บันทึกที่กฎหมายระบุไว้ ต้องมีรูปแบบและมีวิธีการจัดทำเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

5.1.3 สถานประกอบการต้องจัดทำและคงไว้ ซึ่งขั้นตอนในการออกแบบและการแก้ไข บันทึก รวมทั้งการบ่งชี้ การเก็บรักษา การป้องกัน การเข้าถึงระยะเวลาในการจัดเก็บและการทำลายบันทึก

5.1.4 สถานประกอบการต้องมีข้อมูลที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนและติดตามการปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อกำหนดของมาตรฐานนี้

5.1.5 สถานประกอบการต้องพร้อมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลและเอกสาร เพื่อให้มั่นใจว่าได้มีการปฏิบัติเป็นไปตามข้อกำหนดแห่งมาตรฐานนี้

5.2 ระบบการจัดการ

5.2.1 ความมุ่งมั่นของฝ่ายบริหาร

1) นโยบาย

ผู้บริหารสูงสุดต้องกำหนดนโยบายด้านความรับผิดชอบต่อทางสังคมและแรงงาน รวมทั้งการประกาศอย่างเป็นทางการ โดยนโยบายต้องแสดงถึงความมุ่งมั่น คือ

ก) ปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อกำหนดแห่งมาตรฐานนี้ กฎหมายแรงงานและระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้อง

ข) ปรับปรุงการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการทบทวนและปรับปรุงนโยบายให้เหมาะสมอยู่เสมอ

2) การทบทวนของฝ่ายบริหาร

ผู้บริหารระดับสูงต้องทบทวนผลที่เกิดขึ้น จากการปฏิบัติของข้อกำหนดแห่งมาตรฐานนี้ ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ เพื่อใช้ในการแก้ไข ปรับปรุงนโยบายและแผนการปฏิบัติ ให้เกิด ประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง อันแสดงถึงความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อกำหนดแห่ง มาตรฐานนี้

5.2.2 ผู้แทนฝ่ายบริหาร

สถานประกอบการต้องแต่งตั้งผู้บริหารระดับสูงอย่างน้อย 1 คนเป็น “ผู้แทน” ของตน เพื่อรับผิดชอบกำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐาน ทั้งนี้ “ผู้แทน” ดังกล่าว ต้องมีอำนาจตัดสินใจ สั่ง การ หรือประสานงานต่าง ๆ เพื่อให้มั่นใจว่าข้อกำหนดแห่งมาตรฐานนี้ได้รับการปฏิบัติอย่าง ครบถ้วน

5.2.3 ความร่วมมือในการปฏิบัติ

1) สถานประกอบการต้องแต่งตั้งคณะกรรมการที่ประกอบด้วยผู้แทนฝ่ายนายจ้างและ ฝ่ายลูกจ้าง ให้ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อกำหนดแห่งมาตรฐานนี้

2) สถานประกอบการต้องจัดให้มี “ผู้แทนลูกจ้าง” ที่มีฝ่ายบริหารอย่างน้อย 1 คน ซึ่ง มาจากการสรรหา คัดเลือกจากฝ่ายลูกจ้าง เพื่อทำหน้าที่ประสานงาน ติดต่อสื่อสารกับผู้บริหาร ระดับสูง และดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามข้อกำหนดแห่งมาตรฐานนี้

5.2.4 การวางแผนและการปฏิบัติ

1) สถานประกอบการต้องจัดทำแผนปฏิบัติการ และจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นอย่าง เพียงพอ เพื่อให้มั่นใจว่าข้อกำหนดแห่งมาตรฐานนี้สามารถนำไปปฏิบัติได้โดยไม่ติดขัดหรือมี อุปสรรคใดๆ และเพื่อการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

แผนปฏิบัติการต้องระบุขั้นตอนการปฏิบัติ การมอบหมายงาน โดยแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ อย่างชัดเจน เข้าใจง่าย และครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดแห่งมาตรฐานนี้

2) สถานประกอบการต้องทำให้เกิดความมั่นใจว่าข้อกำหนดแห่งมาตรฐานนี้เป็นที่เข้าใจ และมีการนำไปปฏิบัติในทุกระดับขององค์กร

3) สถานประกอบการต้องจัดให้มีการฝึกอบรมหรือการพัฒนาโดยวิธีการใดๆ เพื่อให้ ลูกจ้างทุกคนได้มีความรู้ มีจิตสำนึก และสามารถปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายและข้อกำหนดแห่ง มาตรฐานนี้ ตั้งแต่เริ่มทำงานใหม่และต่อเนื่องไปเป็นระยะ

4) สถานประกอบการต้องตรวจติดตาม กระบวนการปฏิบัติตามมาตรฐานและผลการ ปฏิบัติเป็นระยะ เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่จะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนา อย่างต่อเนื่อง โดยต้องให้ความสำคัญต่อความเห็นของลูกจ้างและผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องการปฏิบัติที่

5) สถานประกอบการกิจการต้องดำเนินการแก้ไขและป้องกัน เมื่อพบว่ามีการปฏิบัติไม่เป็นไปตามข้อกำหนดแห่งมาตรฐานนี้ โดยจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนอย่างเพียงพอ

5.2.5 ผู้ส่งมอบหรือผู้รับเหมาช่วง

1) สถานประกอบการกิจการต้องจัดทำและคงไว้ซึ่งขั้นตอนการประเมินและคัดเลือกผู้ส่งมอบหรือผู้รับเหมาช่วง ที่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดแห่งมาตรฐานนี้

2) สถานประกอบการกิจการต้องให้ผู้ส่งมอบหรือผู้รับเหมาช่วงแสดงความมุ่งมั่นเป็นลายลักษณ์อักษรที่จะปฏิบัติตามข้อกำหนดแห่งมาตรฐานนี้

3) สถานประกอบการกิจการต้องให้ผู้ส่งมอบหรือผู้รับเหมาช่วงแจ้งให้ทราบกรณีที่มีความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับผู้ส่งมอบหรือผู้รับเหมาช่วงรายอื่น ๆ ในกิจกรรมที่ต้องรับผิดชอบต่อสถานประกอบการ

4) สถานประกอบการกิจการต้องบันทึกและเก็บหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามข้อกำหนดแห่งมาตรฐานนี้ของผู้ส่งมอบหรือผู้รับเหมาช่วง

5.2.6 การสื่อสาร

สถานประกอบการกิจการต้องจัดทำและคงไว้ซึ่งขั้นตอนการสื่อสารกับผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหลายในเรื่องข้อมูลข่าวสารการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามข้อกำหนดแห่งมาตรฐานนี้ และผลการปฏิบัติ

5.3 การใช้แรงงานบังคับ

5.3.1 สถานประกอบการกิจการต้องไม่กระทำหรือสนับสนุนให้มีการใช้แรงงานบังคับทุกรูปแบบ

5.3.2 สถานประกอบการกิจการต้องไม่เรียกหรือรับหรือเก็บเงินประกัน บัตรประจำตัว หรือเอกสารประจำตัวใดๆ จากลูกจ้าง ไม่ว่าจะเมื่อเข้าทำงาน หรือรับเข้าทำงานแล้ว หรือเป็นเงื่อนไขในการรับเข้าทำงาน เว้นแต่กฎหมายยกเว้นไว้

5.4 ค่าตอบแทนการทำงาน

5.4.1 สถานประกอบการกิจการต้องจ่ายค่าจ้าง และค่าตอบแทนการทำงานนอกหรือเกินเวลาทำงานปกติให้แก่ลูกจ้าง ไม่น้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้

5.4.2 สถานประกอบการกิจการต้องจ่ายค่าจ้าง และค่าตอบแทนการทำงานเป็นเงินตราไทย ณ สถานที่ทำงานของลูกจ้าง ถ้าจะจ่ายเป็นตุ๋เงินหรือเงินตราต่างประเทศ หรือจะจ่าย ณ สถานที่อื่นหรือด้วยวิธีอื่น ต้องได้รับความยินยอมจากลูกจ้างก่อน ทั้งนี้ ให้จ่ายทันทีเมื่อถึงกำหนดการจ่ายแต่ละงวด

5.4.3 สถานประกอบการกิจการต้องให้ลูกจ้างได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับค่าจ้างและค่าตอบแทนการทำงานที่ได้รับทั้งหมดในแต่ละงวด เป็นลายลักษณ์อักษรและสามารถเข้าใจรายละเอียดส่วนประกอบต่าง ๆ ได้

5.4.4 สถานประกอบการกิจการต้องไม่หักค่าจ้าง ไม่ว่ากรณีใด เว้นแต่กฎหมายยกเว้นไว้

5.5 ชั่วโมงการทำงาน

5.5.1 สถานประกอบการกิจการต้องกำหนดชั่วโมงการทำงานปกติของลูกจ้างไม่เกินวันละ 8 ชั่วโมง หรือสัปดาห์ละไม่เกิน 48 ชั่วโมง และต้องจัดให้มีวันหยุดอย่างน้อย 1 วันในทุกสัปดาห์

5.5.2 สถานประกอบการกิจการต้องถือเป็นสิทธิของลูกจ้างในการทำงานล่วงเวลาสำหรับงานทั่วไป เว้นแต่งานที่กฎหมายยกเว้นไว้ โดยสถานประกอบการกิจการต้องกำหนดชั่วโมงการทำงานล่วงเวลาของลูกจ้าง (ส่วนที่เกินจากชั่วโมงการทำงานปกติสัปดาห์ละ 48 ชั่วโมง) ไม่เกินสัปดาห์ละ 24 ชั่วโมง ในปีแรกหลังจากการได้รับการรับรองมาตรฐานแล้ว ในปีี่ 2 ต้องไม่เกินสัปดาห์ละ 18 ชั่วโมง และในปีต่อๆ ไป ต้องไม่เกินสัปดาห์ละ 12 ชั่วโมง ทั้งนี้ ต้องเป็นการทำงานเพราะเหตุแห่งความจำเป็นของลักษณะงานหรือเป็นการทำงานในช่วงสั้นๆ ตามสถานการณ์พิเศษของการดำเนินธุรกิจเท่านั้น

5.6 การเลือกปฏิบัติ

5.6.1 สถานประกอบการกิจการต้องไม่กระทำหรือสนับสนุนให้มีการเลือกปฏิบัติในการจ้างงาน การจ่ายค่าจ้าง และค่าตอบแทนการทำงาน การให้สวัสดิการ โอกาสได้รับการฝึกอบรมและพัฒนา การพิจารณาเลื่อนขั้นหรือตำแหน่งหน้าที่ การเลิกจ้างหรือการเกษียณอายุการทำงานอันเนื่องมาจากเหตุเพราะความแตกต่างในเรื่องสัญชาติ เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา เพศ สถานภาพสมรส ทักษะส่วนตัวในเรื่องเพศ ความพิการ การเป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน ความนิยมในพรรคการเมือง หรือแนวความคิดส่วนบุคคลอื่นๆ

5.6.2 สถานประกอบการกิจการต้องไม่ขัดขวาง แทรกแซง หรือกระทำการใดๆ อันเป็นผลกระทบต่อกิจกรรม การใช้สิทธิ หรือวิธีปฏิบัติของลูกจ้าง เกี่ยวกับเชื้อชาติ ประเพณีประจำชาติ ศาสนา เพศ การแสดงออกตามทัศนคติส่วนตัวในเรื่องเพศ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน หรือพรรคการเมือง ทั้งนี้ โดยที่กิจกรรมของลูกจ้างดังกล่าวมิได้มีผลกระทบเสียหายใดๆ ต่อกิจการ

5.7 วินัยและการลงโทษ

5.7.1 สถานประกอบการกิจการต้องไม่หัก หรือลดค่าจ้าง เพื่อการลงโทษทางวินัย ไม่ว่ากรณีใด

5.7.2 สถานประกอบการกิจการต้องไม่กระทำการ หรือสนับสนุนให้ใช้วิธีการลงโทษทางร่างกาย ทางจิตใจ หรือการบงคับขู่เข็ญ ทำร้ายลูกจ้าง

5.7.3 สถานประกอบการกิจการต้องมีมาตรการป้องกันมิให้ลูกจ้างถูกล่วงละเมิดทางเพศ โดยการแสดงออกด้วยคำพูด ท่าทาง หรือการสัมผัสทางกาย โดยเฉพาะลูกจ้างที่เป็นหญิงและเด็ก

5.8 การใช้แรงงานเด็ก

5.8.1 สถานประกอบการกิจการต้องไม่ว่าจ้างหรือสนับสนุนให้มีการว่าจ้างเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี

5.8.2 สถานประกอบการกิจการต้องไม่ให้หรือไม่สนับสนุนให้แรงงานเด็กทำงานที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย

5.8.3 สถานประกอบการกิจการต้องทำทะเบียน และบันทึกเวลาการปฏิบัติงานของแรงงานเด็กเป็นหลักฐาน และเก็บรักษาไว้ พร้อมทั้งจะให้เจ้าหน้าที่และบุคคลซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องตรวจสอบทะเบียนและบันทึกดังกล่าวต้องปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และเป็นไปตามข้อกำหนด 5.1.2

5.9 การใช้แรงงานหญิง

5.9.1 สถานประกอบการกิจการต้องจัดให้ลูกจ้างหญิงมีครรภ์มีสภาพการทำงาน และสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยต่อการมีครรภ์

5.9.2 สถานประกอบการกิจการต้องไม่เลิกจ้าง ลดตำแหน่ง หรือลดสิทธิประโยชน์ลูกจ้างหญิงเพราะเหตุจากการมีครรภ์

5.10 เสรีภาพในการสมาคมและการร่วมเจรจาต่อรอง

5.10.1 สถานประกอบการกิจการต้องเคารพสิทธิลูกจ้างในการรวมตัวจัดตั้งและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกสหภาพแรงงานหรือคณะกรรมการอื่น ๆ ในสถานประกอบการ อีกทั้งต้องเคารพสิทธิการร่วมเจรจาต่อรองการคัดเลือก หรือเลือกตั้งผู้แทน โดยไม่กระทำการใด ๆ ที่ขัดขวางหรือแทรกแซง อันเป็นผลให้การใช้สิทธิของลูกจ้างในเรื่องดังกล่าวไม่อาจกระทำได้ หรือกระทำได้โดยยากลำบาก

5.10.2 สถานประกอบการกิจการต้องรับรองว่าผู้แทนลูกจ้างในสถานประกอบการจะได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกับลูกจ้างอื่นๆ ไม่ถูกกีดกันแก่ง โยกย้าย เลิกจ้าง หรือการปฏิบัติใดๆ ที่ไม่เป็นธรรม อันเนื่องมาจากการปฏิบัติตามข้อกำหนดแห่งมาตรฐานนี้

5.11 ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

5.11.1 สถานประกอบการกิจการต้องกำหนดมาตรการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ครอบคลุมประเภทงานหรือลักษณะงานที่มีแนวโน้มอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพและความปลอดภัยของลูกจ้างและผู้เกี่ยวข้อง และมีการควบคุมป้องกันให้อยู่ในระดับที่ปลอดภัยในทุกสภาวะการทำงาน

5.11.2 สถานประกอบกิจการต้องจัดให้มีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัย เพื่อป้องกันอันตราย และลดความเสี่ยงภัยให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

5.11.3 สถานประกอบกิจการต้องจัดให้ลูกจ้างทุกคน

1) ได้รับความรู้ถึงอันตรายอันอาจเกิดขึ้นจากกระบวนการทำงานหรือจากสภาพแวดล้อมในการทำงาน

2) ได้รับความรู้และเข้าใจถึงระเบียบกฎเกณฑ์ และแนวปฏิบัติด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานของสถานประกอบกิจการ

3) ได้รับการฝึกอบรมด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ในงานที่กำลังปฏิบัติอยู่ รวมถึงผู้ที่เข้างานใหม่ และผู้ที่เปลี่ยนหน้าที่การปฏิบัติงาน และมีการจัดเก็บบันทึกการฝึกอบรมตามข้อกำหนดในข้อ 5.1.2

4) ได้สวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลตามสภาพแรงงานที่มีความเสี่ยงภัย

5.12 สวัสดิการ

สถานประกอบกิจการต้องจัดหาสิ่งต่างๆ เพื่อให้ลูกจ้างทุกคนได้รับสวัสดิการ โดยสะดวก และเพียงพอ คือ

5.12.1 ห้องน้ำ และห้องส้วมที่สะอาดถูกสุขอนามัย

5.12.2 น้ำดื่มถูกสุขอนามัย

5.12.3 ปัจจัยในการปฐมพยาบาลที่เหมาะสม

5.12.4 สถานที่รับประทานอาหาร และสถานที่สำหรับเก็บรักษาอาหาร ที่สะอาดและถูกหลักสุขาภิบาลอาหาร

5.12.5 หากมีการจัดที่พักให้ลูกจ้าง ที่พักนั้นต้องมีปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็น มีความสะอาด ปลอดภัย และพร้อมที่จะใช้การได้อยู่เสมอ

